

راهنمایی در جهت باززنده سازی شبکه معابر بافت تاریخی و قدیمی

شهر سنندج

محمد مسعود طالبانی

دکتری معماری، talebani@mail.ru

چکیده

از آنجا که نرخ رشد جمعیت روز به روز به فزونیست و انعکاس و بازتاب آن در شهرها بسیار محسوس است، و از طرفی تکنولوژی و بخصوص وجود "اتومبیل شخصی" به پدیده ای بسیار ضروری در امور زندگی خانواده ها مبدل گشته، لذا زندگی شهری و حتی ساختار شهرها را تحت تاثیر قرار داده و باعث بروز معضلاتی اساسی گشته است. وجود برنامه ریزی شهری صحیح و طرح دقیق برنامه های توسعه پایدار شهری در دستور کار ارگانهای مربوطه، میتواند بعنوان راهکار و درمانی موثر برای حل معضلات و مشکلات مدرن و امروزی شهری باشد. از طرفی تعریف بافت فرسوده و ارائه شاخصهای شناسایی آن، از سوی شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، باعث ایجاد راهکارهایی ناصحیح از سوی ارگانهای اجرایی شده که نه تنها موجب از بین بردن این بافت ارزشمند گشته و سیستم محله های قدیمی را به کلی برهم زده اند، بلکه با تعریض معابر و اجازه تردد و نفوذپذیری اتومبیل های شخصی در درون شبکه معابر این محله ها، باعث سلب آرامش فضای مسکونی، کاهش امنیت برای بازی کودکان، آلودگی محیط زیست و اختلال دراکوسیستم درون محلات با حذف میکروکلیم در قالب حیات منازل، شده اند. در این مقاله، با توجه به نیازهای امروزی اهالی و همچنین با در نظر گرفتن فاکتورهایی چون شرایط اقلیمی شهر، فرهنگ سنتی مردم، اجتماعات محلی و الگوهای رفتاری اهالی محله های قدیمی و حفظ و نگهداری میراث معماری و فرهنگی منطقه، از طرفی در جهت رشد شاخصهای اقتصادی از جمله صنعت توریست در محله های سنتی، واز طرفی دیگر تسهیل خدمات رسانی به اهالی محله و حفظ و در عین حال نگهداری ساختار و بافت محلات تاریخی بعنوان میراث فرهنگی و البته بخش مهم هویت شهری، راهنمایی ارائه میشود.

واژه های کلیدی: هویت شهری، میکروکلیم، بافت قدیمی، توسعه پایدار شهری، اجتماعات محلی

1- مقدمه

یکی از دغدغه های بشر در طول تاریخ، مبحثی است با عنوان "هویت". جدا از تعاریف و انواع متعدد این مفهوم فلسفی، شالوده آن را در منیت فردی هر فرد، و یا ویژگیهای منحصر بفرد هر جامعه، و حتی در آثار بجامانده از آنها، در طی زمان، میتوان یافت. از انواع هویت ها، نوع تاریخی آن بیشتر مد نظر واقع گشته، تا حدی که بسیاری از جوامع بشری هویت امروزشان را مدیون و یا حداقل تحت تاثیر هویت تاریخی خود دانسته و از آن بعنوان امتیازی اجتماعی یاد می کنند. باتوجه به اینکه تاریخ یک ملت و یا یک قوم، شامل فضای زیستی آن نیز میشود، بنابراین مطالعه تمدن یک ملت در واقع بررسی مدنیت و شهرنشینی آن مردم است. شهرهای تاریخی جهان که در آنها مناطق تاریخی و قدیمی شهر محفوظ مانده، از هویت شهری تاریخی و امروزی برخوردار میباشند، که هر دو مولفه هویت کلی شهر را به تصویر میکشد.

وجوه تمایز شهرهای مشرق زمین با شهرهای اروپایی و غربی را جدا از شرایط اقلیمی و جغرافیایی، میتوان در نوع اجتماعات محلی که موجب پیدایش ساختار اولیه محلات، هسته شهرها و سیستم شبکه معابر آنان شده، جستجو کرد. با توجه